

Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

Het doel van de Nationale Beroepscode

Om als verpleegkundige, verzorgende, helpende of zorghulp goed te kunnen werken, heb je waarden en normen van de beroepsgroep nodig. Die biedt de Nationale Beroepscode. De code geeft je de uitgangswaarden voor je handelen. Belangrijke waarden zijn respect, vertrouwelijkheid, eerlijkheid, weldoen, geen schade toebrengen, autonomie en rechtvaardigheid. Sommige staan expliciet in de Nationale Beroepscode. Andere zijn niet expliciet genoemd, maar vormen wel de basis van artikelen. Hiermee biedt de Nationale Beroepscode je een leidraad voor het handelen en de verantwoording daarvan. De Nationale Beroepscode is verder van belang voor zorgvragers, andere zorgverleners, zorgaanbieders en de samenleving als geheel. Zij kunnen uit de beroepscode opmaken wat zij van jou kunnen verwachten.

Een leidraad, geen kant en klare oplossing

In je dagelijkse werk kom je regelmatig voor ethische problemen te staan. Vaak vraag je je af wat daarbij de juiste houding of handeling is. De Nationale Beroepscode is een hulpmiddel bij ethische problemen. De code biedt je geen kant en klare oplossingen of voorschriften bij deze problemen. Hij geeft wel aanknopingspunten om een weloverwogen keuze te maken. Je kunt steeds zelf nagaan welke artikelen van de beroepscode eventueel op een specifieke situatie van toepassing zijn. Soms kan het raadzaam zijn om een collega of leidinggevende te raadplegen of om het probleem in het multidisciplinair overleg of teamoverleg aan de orde te stellen. Je kunt ook een beslissing achteraf toetsen aan de beroepscode.

Het kader van de Nationale Beroepscode

Jouw werk is gericht op het bevorderen en instandhouden van gezondheid, het voorkomen van ziekte en handicap, het bijdragen aan genezing en herstel van ziekten, het verlichten van lijden en ongemak. Daarbij heb je als verpleegkundige, verzorgende, helpende en zorghulp ieder je eigen taak. Jullie inzet heeft als doel een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van leven van de zorgvrager. De Nationale Beroepscode is hierbij voor jou een leidraad.

De Nationale Beroepscode en de wetgeving

De Nationale Beroepscode is geformuleerd tegen de achtergrond van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Verdrag inzake de rechten van het kind en de Nederlandse Grondwet. Ook zijn de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG), de overeenkomst inzake geneeskundige behandeling uit het Burgerlijk Wetboek, Boek 7, Titel 7, afdeling 5 (WGBO), de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz) en de Kwaliteitswet zorginstellingen gebruikt. Als verpleegkundige of verzorgende ben je op de hoogte van de voor jou relevante onderdelen van deze wetgeving binnen de gezondheidszorg.

Tot slot

Deze Nationale Beroepscode kwam tot stand dankzij veel mensen. Een Klankbordgroep heeft het proces en product begeleid. Concepten van de Nationale Beroepscode zijn voorgelegd aan: individuele verpleegkundigen en verzorgenden, de Commissie Ethiek V&VN, Vakinhoudelijke Raad NU'91, Platformraad Verpleging V&VN, Platformraad Verzorging V&VN. Verpleegkundigen en verzorgenden, die werkzaam zijn in de praktijk, hebben concepten van de code getoetst.

De Nationale Beroepscode is geen tijdloos document. Afhankelijk van veranderingen in de gezondheidszorg, in de samenleving, binnen de beroepsgroepen en binnen de instellingen zal na verloop van tijd een bijstelling van de code nodig zijn.

Nu'91 en V&VN

Toelichting bij de opstelling van de Nationale Beroepscode

Bij de Nationale Beroepscode is een aantal keuzes gemaakt over de indeling, de formulering van de artikelen en de termen zorgvrager en verzorgende.

De indeling

De code is ingedeeld in vier hoofdstukken: de uitgangspunten van het beroep, de verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager, in relatie tot andere zorgverleners en in relatie tot de samenleving. Deze indeling is ook de indeling van de beroepscode van de International Council of Nurses (ICN). Meteen is duidelijk waarover de bijbehorende artikelen gaan.

De formulering van de artikelen

In de artikelen staat wat je van jezelf als verpleegkundige, verzorgende, helpende of zorghulp mag verwachten. Daarvoor gebruiken we: 'Als verpleegkundige/verzorgende doe ik ...'. Daarna volgt 'dat betekent met name ...' met een aantal bolletjes. De tekst achter de bolletjes geeft aan waaraan je bij dit artikel kunt denken. De opsomming achter de bolletjes is beperkt, waardoor er ruimte is om de beroepscode ook in meer dan de genoemde situaties toe te passen.

Voor wie is een artikel bedoeld

Soms komt een beschreven situatie niet in jouw werkomgeving voor, zoals meewerken aan (medisch) wetenschappelijk onderzoek. Dat artikel is dan niet op jou van toepassing. Omdat de artikelen voor anderen in de beroepsgroep wel van belang zijn, zijn ze in de Nationale Beroepscode opgenomen.

De term zorgvrager

De code gebruikt de term 'de zorgvrager'. Deze term staat voor de patiënt, de cliënt, de bewoner. Vooral in hoofdstuk 2 staat in de artikelen niet alleen zorgvrager maar ook 'en/of zijn vertegenwoordiger'. Een vertegenwoordiger treedt op op het moment dat de zorgvrager zelf niet in staat is om een bepaalde beslissing te nemen (indien de zorgvrager voor die beslissing wilsonbekwaam is) of indien de zorgvrager een beslissing niet alleen mag nemen (jongeren van 12 t/m 15 jaar).

De term verzorgende

De Nationale Beroepscode is bedoeld voor verpleegkundigen, verzorgenden, helpenden en zorghulpen. Om de leesbaarheid te bevorderen staat er in de artikelen echter 'als verpleegkundige/verzorgende ben ik ...'. Voor verzorgende moet je lezen: verzorgenden, helpenden en zorghulpen.

Nationale Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden

1. Uitgangspunten met betrekking tot de beroepsuitoefening

1.1 Als verpleegkundige/verzorgende ben ik persoonlijk verantwoordelijk voor de manier waarop ik zorg verleen.

Dat betekent met name

- dat ik de verantwoordelijkheid voor mijn handelen niet kan overdragen aan collega's van mijn eigen of van andere disciplines.

1.2 Als verpleegkundige/verzorgende houd ik kennis en vaardigheden, die nodig zijn voor een verantwoorde beroepsuitoefening, op peil.

Dat betekent met name

- dat ik mijn vakliteratuur bijhoud
- dat ik me oriënteer op en deelneem aan deskundigheidsbevorderende activiteiten
- dat ik ervoor zorg dat mijn zorgverlening aansluit bij de actuele wetenschappelijke, beroepsmatige en maatschappelijke ontwikkelingen.

1.3 Als verpleegkundige/verzorgende verricht ik alleen handelingen die binnen de grenzen van mijn deskundigheid liggen.

Dat betekent met name

- dat ik geen opdrachten en verantwoordelijkheden accepteer, waaraan ik niet kan voldoen
- dat, als een handeling buiten mijn deskundigheid valt, ik mij ervoor inzet dat een collega of andere zorgverlener, die de vereiste deskundigheid wel bezit, de desbetreffende handeling verricht.

1.4 Als verpleegkundige/verzorgende begeleid ik studenten en stagiaires verpleging en verzorging bij de ontwikkeling van hun verpleegkundige/verzorgende deskundigheid.

Dat betekent met name

- dat ik zorg voor een veilige leeromgeving
- dat ik studenten en stagiaires begeleid bij het ontwikkelen van een goede beroepshouding
- dat ik studenten en stagiaires leer hun persoonlijke en professionele grenzen te bewaken

- dat ik er op toezie dat de studenten en stagiaires de beroepscode als leidraad voor hun handelen gebruiken
  - dat ik opensta voor de visie van studenten en stagiaires.
- 1.5 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun en initieer ik activiteiten ter bevordering van de kwaliteit van zorg en de ontwikkeling van het beroep.
- Dat betekent met name**
- dat ik de ontwikkeling en verspreiding van standaarden en richtlijnen ondersteun en daar zo mogelijk een bijdrage aan lever
  - dat ik zorg voor het opbouwen en toepassen van ervaringskennis
  - dat ik bijdraag aan het in praktijk brengen van de ontwikkelde kennis en richtlijnen
  - dat ik participeer in activiteiten van een beroepsorganisatie.
- 1.6 Als verpleegkundige/verzorgende lever ik een bijdrage aan een veilige zorgverlening.
- Dat betekent met name**
- dat ik alert ben op situaties waarin de zorg niet voldoet aan eisen van veiligheid en daar actie op onderneem
  - dat ik alert ben op het voorkomen van fouten
  - dat ik een bijdrage lever aan het creëren van een (afdelings)cultuur waarin het voorkomen en leren van fouten gestimuleerd wordt
  - dat ik fouten en incidenten aan de orde stel in het afdelings- of multidisciplinaire overleg
  - dat ik incidenten en fouten meld bij het management en via de gebruikelijke instellingsprocedures.
- 1.7 Als verpleegkundige/verzorgende lever ik mijn bijdrage aan een verantwoorde omgang met de beschikbare middelen
- Dat betekent met name**
- dat ik op zorgvuldige, doelmatige en doeltreffende manier omga met de middelen en materialen die beschikbaar zijn voor mijn beroepsuitoefening
  - dat ik een tekort aan beschikbare middelen meld bij mijn leiding gevende

- dat ik suggesties doe voor een betere omgang met de beschikbare middelen in het teamoverleg en mijn samenwerkingsverbanden
  - dat ik suggesties van anderen voor een betere omgang met de beschikbare middelen ter harte neem.
- 1.8 Als verpleegkundige/verzorgende pas ik mijn sieraden, lichaamsversierende elementen en kleding aan aan de eisen van het beroep.
- Dat betekent met name**
- dat ik het beleid van de instelling over sieraden, lichaamsversierende elementen en kleding volg
  - Dat ik geen sieraden of lichaamsversierende elementen draag waarmee ik de zorgvrager mogelijk kan verwonden
  - Dat ik geen sieraden of lichaamsversierende elementen draag die een bedreiging vormen voor hygiënische zorgverlening
  - Dat ik zodanig gekleed ga dat ik zo min mogelijk aanstoot geef aan zorgvragers of ongewenst gedrag uitlok.

2. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de zorgvrager

2.1 Als verpleegkundige/verzorgende heb ik als uitgangspunt dat iedere zorgvrager recht heeft op zorg.

Dat betekent met name

- dat etnische afkomst, nationaliteit, cultuur, leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, ras, geloof, levensbeschouwing, politieke overtuiging, sociaaleconomische status, lichamelijke of verstandelijke beperking, aard van de gezondheidsproblemen, levensstijl niet van belang zijn voor de vraag of iemand zorg krijgt
- dat ik iedere zorgvrager en zijn naasten met hetzelfde respect tegemoet treed.

2.2 Als verpleegkundige/verzorgende stel ik in de zorgverlening de belangen van de zorgvrager centraal.

Dat betekent met name

- dat ik de zorg verleen die voor deze zorgvrager nodig is
- dat ik, indien nodig, opkom voor de belangen van de zorgvrager
- dat ik op een rechtvaardige manier prioriteiten stel in de belangen van verschillende zorgvragers die aan mijn zorgen zijn toevertrouwd
- dat ik ervoor zorg dat de gezondheid en veiligheid van de zorgvrager niet in gevaar komt bij arbeidsonrust en stiptheidsacties.

2.3 Als verpleegkundige/verzorgende stem ik de zorgverlening zoveel mogelijk af op de zorgbehoeften, waarden en normen, culturele en levensbeschouwelijke opvattingen van de zorgvrager.

Dat betekent met name

- dat ik mij verdiep in de waarden en normen, cultuur en levensbeschouwing van de zorgvragers waarmee ik in aanraking kom
- dat ik bij mijn zorgverlening rekening houd met de leefregels en gewoonten die voor de zorgvrager belangrijk zijn op grond van zijn culturele en levensbeschouwelijke identiteit voorzover dat niet schadelijk is voor de gezondheid van de zorgvrager, niet in strijd is met de plicht van een goed hulpverlener en rekening houdend met de belangen van andere zorgvragers

- dat ik mij bewust ben van een mogelijk verschil tussen mijn eigen waarden en normen en de waarden en normen van de zorgvrager.

2.4 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik dat er een zorgrelatie met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) tot stand komt.

Dat betekent met name

- dat ik mij ervan bewust ben dat een goede zorgrelatie van belang is voor een goede zorgverlening
- dat ik mij inzet voor een relatie met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger), die op wederzijds vertrouwen gebaseerd is
- dat ik mij ervan bewust ben dat de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) het recht heeft om de zorgrelatie niet aan te gaan of te beëindigen en dat ik zijn beslissing respecteert
- dat ik mij er tegelijkertijd van bewust ben dat het nodig is om sommige zorgvragers actief te blijven benaderen met een zorgaanbod.

2.5 Als verpleegkundige/verzorgende erken en respecteert ik de rol van de zorgvrager en zijn naasten als partners in de zorg.

Dat betekent met name

- dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) betrek bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van het verpleeg- of zorgplan
- dat ik de zorgvrager stimuleer tot het nemen van verantwoordelijkheid voor zijn gezondheid en tot actief deelnemen aan de zorg binnen zijn mogelijkheden
- dat ik met toestemming van de zorgvrager zijn naasten betrek bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van het verpleeg- of zorgplan.

2.6 Als verpleegkundige/verzorgende zorg ik ervoor dat de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) de door hem benodigde informatie ontvangt.

Dat betekent met name

- dat ik de zorgvrager in voor hem begrijpelijke taal informeer over de zorgverlening en over de handelingen die ik uitvoer
- dat ik de zorgvrager informeer over zijn recht om een behandeling of zorgaanbod te weigeren en over zijn recht om een klacht in te

- dienen als hij ontevreden is over de zorgverlening
  - dat ik de juiste hulpverlener verzoek om de zorgvrager te informeren, indien ik de benodigde informatie niet zelf kan of mag geven
  - dat ik bij de zorgvrager navraag of hij de benodigde informatie gekregen en begrepen heeft
  - dat ik zo nodig informatiemateriaal verstrek als extra ondersteuning.
- 2.7 Als verpleegkundige/verzorgende vraag ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) om toestemming voordat ik tot zorgverlening overga.
- Dat betekent met name**
- dat ik de zorgvrager altijd uitleg wat ik ga doen en om toestemming vraag voor de handeling
  - dat ik de weigering van een behandeling of zorgaanbod door een wilsbekwame zorgvrager respecteer
  - dat ik de weigering van een behandeling of zorgaanbod voor de zorgvrager door een vertegenwoordiger respecteer, tenzij respecteren van die weigering in strijd is met de zorg die van mij als goed hulpverlener wordt verwacht.
- 2.8 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik op verantwoorde wijze om met de verslaglegging van gegevens van de zorgvrager in het verpleegkundig of zorgdossier.
- Dat betekent met name**
- dat ik noteer welke informatie er aan de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) gegeven is
  - dat ik noteer welke afspraken er gemaakt zijn met de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger)
  - dat ik de gegevens zo beschrijf dat er geen persoonlijke voorin genomenheid in doorklinkt
  - dat ik alleen gegevens noteer die voor de zorgverlening aan de zorgvrager van belang zijn.

- 2.9 Als verpleegkundige/verzorgende ken ik de rechten van de zorgvrager ten aanzien van het verpleegkundig of zorgdossier en ga daarop verantwoorde wijze mee om.

Dat betekent met name

- dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) wijs op de mogelijkheid tot inzage in en het verkrijgen van een afschrift van de vastgelegde informatie over de zorgvrager
- dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) ook inzage in of een afschrift van zijn dossier geef indien hij daarom verzoekt, mits het niet gaat om mijn werkaantekeningen en de privacy van een ander dan de zorgvrager niet wordt geschaad
- dat ik de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) begeleiding aanbied bij het lezen van het dossier, hun vragen over het dossier beantwoord en verduidelijking geef
- dat ik feitelijke, persoonlijke gegevens over de zorgvrager aanpas indien de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) daarom verzoekt.

- 2.10 Als verpleegkundige/verzorgende ga ik zorgvuldig om met vertrouwelijke informatie over de zorgvrager.

Dat betekent met name

- dat ik aan zorgverleners, die bij de directe zorgverlening aan de zorgvrager betrokken zijn, die informatie verstrek die zij voor de zorgverlening aan de zorgvrager nodig hebben
- dat ik informatie over de zorgvrager ook verstrek aan zijn vertegenwoordiger, indien de zorgvrager niet (alleen) zelf kan of mag beslissen
- dat ik informatie over de zorgvrager verstrek indien dat wettelijk verplicht is
- dat ik geen informatie over de zorgvrager verstrek aan anderen, inclusief naasten, tenzij de zorgvrager (en/of zijn vertegenwoordiger) daarvoor toestemming heeft gegeven
- dat ik, ook tegenover naasten, geheim houd wat mij in vertrouwen is verteld of wat mij ter kennis is gekomen en waarvan ik kan begrijpen dat het vertrouwelijk van aard is

- dat ik mij ervoor inzet dat er geen informatie over de zorgvrager via welke weg dan ook verspreid wordt naar derden en dat ik mijzelf daar ook niet schuldig aan maak
- dat ik in uitzonderlijke gevallen mijn zwijgplicht mag verbreken indien ik een conflict ervaar tussen mijn plicht tot geheimhouding en mijn plicht om ernstige schade voor de zorgvrager of een ander te voorkomen.

2.11 Als verpleegkundige/verzorgende respecteer en bescherm ik de privacy van de zorgvrager.

Dat betekent met name

- dat ik niet onaangekondigd de ruimte waarin de zorgvrager verblijft binnenga
- dat ik de persoonlijke eigendommen van de zorgvrager respecteer
- dat ik ervoor zorg dat persoonlijke gesprekken met de zorgvrager buiten het gehoor van anderen plaatsvinden
- dat ik ervoor zorg dat handelingen en onderzoeken bij de zorgvrager buiten het zicht van anderen plaatsvinden
- dat ik inbreuken op de privacy van de zorgvrager tot een minimum beperk.

2.12 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik in mijn relatie met de zorgvrager professionele grenzen in acht.

Dat betekent met name

- dat ik geen misbruik maak van een afhankelijke positie van de zorgvrager
- dat ik geen seksuele relatie aanga met de zorgvrager
- dat ik, werkend in een instelling, het beleid van de instelling volg als een zorgvrager mij geld of iets anders wil schenken
- dat ik, als zelfstandig werkende, geen lening aanneem van de zorgvrager en geen gift in natura, geld of geschenk accepteer als het meer is dan een symbolisch gebaar van dank
- dat ik aan de zorgvrager mijn eigen grenzen duidelijk maak
- dat ik hulp vraag bij collega's of leidinggevendenden indien de professionele grenzen dreigen te vervagen.

2.13 Als verpleegkundige/verzorgende heb ik het recht om op grond van gewetensbezwaren te weigeren om mee te werken aan bepaalde handelingen.

Dat betekent met name

- dat ik (medewerking aan) handelingen kan weigeren als deze mij in ernstig conflict brengen met mijn levensovertuiging of persoonlijk waarden- en normenbesef
- dat ik bij mijn aanstelling mijn gewetensbezwaren kenbaar maak aan de instelling en/of de zorgvrager
- dat ik een verandering van mijn gewetensbezwaren tijdig kenbaar maak aan de instelling en/of de zorgvrager
- dat ik, werkend in een instelling, bij gewetensbezwaren mijn zorgtaak teruggeef aan mijn leidinggevende
- dat ik, als zelfstandig werkende, bij gewetensbezwaren ervoor zorg dat de zorg aan de zorgvrager gecontinueerd wordt
- dat ik wel de zorg verleen, die niet direct in relatie tot de handeling of ingreep staat waartegen ik gewetensbezwaren heb, tenzij die zorg door een collega wordt overgenomen.

3. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot andere zorgverleners

3.1 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik samen met andere zorgverleners om de zorgvrager de benodigde zorg te geven.

Dat betekent met name

- dat ik mij inzet voor een goede samenwerking met andere betrokken zorgverleners om gezamenlijk goede zorg aan de zorgvrager te geven
- dat ik mijn deskundigheid, ervaring en visie deel met de andere betrokken zorgverleners met het oog op goede zorgverlening aan de zorgvrager
- dat ik mij inzet voor een open overleg en gedeelde besluitvorming met andere betrokken zorgverleners om zo te komen tot goede zorgverlening aan de zorgvrager.

3.2 Als verpleegkundige/verzorgende respecteer ik de deskundigheid, ervaring en bijdragen van andere zorgverleners.

Dat betekent met name

- dat ik andere zorgverleners met respect behandel
- dat ik open sta voor de bijdragen van de andere betrokken zorgverleners
- dat ik met de andere betrokken zorgverleners probeer verschillen van mening over goede zorg voor de zorgvrager op een constructieve en respectvolle manier op te lossen om tot optimale zorgverlening te komen.

3.3 Als verpleegkundige/verzorgende overzie en bewaak ik de zorg rond de zorgvrager.

Dat betekent met name

- dat ik mij ervoor inzet dat de zorg verloopt volgens het vastgestelde verpleeg- of zorgplan
- dat ik eventuele hiaten of knelpunten in de zorg aan de orde stel als er verschillende zorgverleners bij de zorgverlening betrokken zijn.

- 3.4 Als verpleegkundige/verzorgende blijf ik bij het overdragen van taken aan andere zorgverleners erop letten dat de kwaliteit van de zorgverlening aan de zorgvrager gewaarborgd is.
- Dat betekent met name**
- dat ik bij het overdragen van taken aan andere zorgverleners naga of deze zorgverleners ook de kennis en vaardigheden bezitten om de opgedragen taak uit te voeren
  - dat ik de zorgverleners, aan wie ik taken overgedragen heb, steun en, indien nodig, van informatie en middelen voorzie om de zorgverlening te verbeteren.
- 3.5 Als verpleegkundige/verzorgende neem ik in mijn relatie met andere zorgverleners professionele grenzen in acht.
- Dat betekent met name**
- dat ik aan andere zorgverleners mijn eigen grenzen duidelijk maak
  - dat ik hulp vraag bij collega's of leidinggevendenden indien de professionele grenzen dreigen te vervagen
  - dat ik geen misbruik maak van een afhankelijke positie van een andere zorgverlener.
- 3.6 Als verpleegkundige/verzorgende bescherm ik de zorgvrager tegen onethische, incompetente, onveilige of anderszins tekortschietende zorgverlening van andere zorgverleners.
- Dat betekent met name**
- dat ik naga welke redenen ik heb voor mijn vermoeden van tekortschietende zorg en dat ik, indien nodig, naga hoe de zorgvrager het beste beschermd kan worden
  - dat ik in eerste instantie de betreffende zorgverlener aanspreek op zijn of haar tekortschietende zorgverlening en, indien mogelijk, hem/haar ondersteun bij (het zoeken van hulp voor) verbetering van haar zorgverlening
  - dat ik mijn leidinggevende op de hoogte stel van (mijn vermoeden van) tekortschietende zorg van de andere zorgverlener, als een gesprek met die zorgverlener niet mogelijk is of niet tot het gewenste resultaat heeft geleid

- dat ik in de verschillende gesprekken de mogelijk negatieve of schadelijke gevolgen voor de rechten, het belang, het welzijn en de veiligheid van de zorgvrager en voor de integriteit van de professionele beroepsuitoefening aan de orde stel
- dat ik, indien nodig, tekortschietende zorg bij een klachtencommissie of bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg meld.
- dat ik, indien nodig, de tekortschietende zorg via de vastgestelde procedures aan de verantwoordelijke instantie meld.

3.7 Als verpleegkundige/verzorgende steun ik andere zorgverleners, die zich volgens de beroepscode willen gedragen, maar daarbij problemen ondervinden.

Dat betekent met name

- dat ik collega's ondersteun als zij niet weten hoe zij in een bepaalde situatie volgens de beroepscode kunnen handelen
- dat ik zorgverleners steun, die tekortschietende zorgverlening aan de orde stellen
- dat ik zorgverleners persoonlijk steun als zij nadelige gevolgen ondervinden van het handelen volgens de beroepscode
- dat ik zorgverleners steun bij het nemen van formele stappen.

3.8 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het beleid van de instelling of organisatie waar ik werk.

Dat betekent met name

- dat ik vanuit mijn professionele perspectief een bijdrage lever aan de ontwikkeling van het beleid van de instelling of organisatie
- dat ik naga of het beleid in overeenstemming is met de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening en verantwoorde zorg voor de zorgvragers
- dat ik conflicten tussen het beleid en de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening en verantwoorde zorg voor de zorgvragers aan de orde stel bij mijn directe leidinggevende.

4. De verpleegkundige/verzorgende in relatie tot de samenleving

4.1 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik, binnen het domein van de zorg, bij aan de bevordering van de volksgezondheid.

Dat betekent met name

- dat ik bijdraag aan de gezondheidsopvoeding en voorlichting van de bevolking vanuit mijn professionele deskundigheid
- dat ik bijdraag aan het bestrijden van de gezondheidsbedreigende factoren vanuit mijn professionele deskundigheid
- dat ik gezondheidsbedreigende factoren signaleer, zoals slechte sociale en economische omstandigheden (armoede), milieu-vervuiling, onhygiënische leef- en werkomgevingen, slechte toegang tot de gezondheidszorg voor bepaalde groepen zorgvragers
- dat ik die gezondheidsbedreigende factoren rapporteer bij de geëigende instanties (Inspectie voor de Gezondheidszorg).

4.2 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik mee aan wetenschappelijk onderzoek gericht op de verbetering van de volksgezondheid en de individuele zorg voor zorgvragers.

Dat betekent met name

- dat ik vanuit mijn professionele deskundigheid zelf onderzoek uitvoer of mijn bijdrage lever aan onderzoek van mijn eigen beroepsgroep en van andere disciplines
- dat ik alleen onderzoek uitvoer of meewerk aan onderzoek met zorgvragers indien dat onderzoek op ethisch verantwoorde wijze wordt uitgevoerd en de zorgvrager zijn toestemming heeft gegeven voor deelname aan het onderzoek
- dat ik alleen meewerk aan medisch wetenschappelijk onderzoek indien dat onderzoek is goedgekeurd door een medisch-ethische toetsingscommissie en de zorgvrager zijn toestemming heeft gegeven voor deelname aan het onderzoek
- dat ik bij een onderzoek met zorgvragers het belang van de zorgvrager voorop stel.

4.3 Als verpleegkundige/verzorgende ondersteun ik activiteiten van de beroepsgroep om voorwaarden te scheppen voor een verantwoorde beroepsuitoefening.

Dat betekent met name

- dat ik een bijdrage lever aan het optimaliseren van de voorwaarden voor een verantwoorde beroepsuitoefening
- dat ik ontwikkelingen signaleer, knelpunten bespreek en bijdraag aan de uitvoering van oplossingen.

4.4 Als verpleegkundige/verzorgende verleen ik ook buiten mijn werkomgeving vanuit mijn professionele deskundigheid zorg aan iedere persoon die behoefte heeft aan spoedeisende zorg.

Dat betekent met name

- dat van mij als verpleegkundige/verzorgende bij spoedeisende zorg naast mijn normale burgerplicht ook professionele inzet wordt verwacht.

4.5 Als verpleegkundige/verzorgende draag ik bij aan de bescherming van het milieu binnen het domein van de zorg.

Dat betekent met name

- dat ik op verantwoorde manier om ga met wegwerpmateriaal en met schaarse hulpbronnen als energie en water
- dat ik op verantwoorde manier met medisch afval, gebruikte materialen en mogelijk besmette secretie- en excretieproducten omga, zoals het gescheiden verzamelen en afvoeren van (mogelijk) besmet patiëntenmateriaal, medicijnen, naalden en spuiten, radioactief afval
- dat ik anderen wijs op en stimuleer tot een verantwoorde manier van omgaan met wegwerpmateriaal, water, energie en met medisch afval, gebruikte materialen en mogelijk besmette secretie- en excretieproducten volgens vastgestelde richtlijnen en voorschriften.

4.6 Als verpleegkundige/verzorgende zet ik mij, individueel en collectief, in voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen

Dat betekent met name

- dat ik, eventueel via professionele organisaties, de verdeling van en omgang met de beschikbare middelen kritisch volg
- dat ik, eventueel via professionele organisaties, de overheid wijs op gezondheidszorgbehoeften van de bevolking en de middelen, die daarvoor nodig zijn
- dat ik, eventueel via professionele organisaties, suggesties voor een rechtvaardige verdeling van en verantwoorde omgang met beschikbare middelen onder de aandacht van de overheid breng.

4.7 Als verpleegkundige/verzorgende werk ik niet mee aan (commerciële) activiteiten die de onafhankelijkheid, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van mijzelf en/of van de beroepsgroep aantasten.

Dat betekent met name

- dat ik niet in een reclame een geneesmiddel aanprijst
- dat ik bij zorgverlening aan een zorgvrager alleen producten aanbeveel, die volgens de professionele standaard de aangewezen producten zijn voor de behoefte van de zorgvrager.

Colofon

Samenstelling

Joke de Witte (V&VN),
Nellie Berkers (NU'91),
Grete Visser (V&VN)

Vormgeving

Boulogne/Jonkers, Zoetermeer

Druk

Van der Weij Drukkerijen BV. Hilversum

Het is toegestaan teksten uit deze uitgave over te nemen mits de juiste bron wordt vermeld.

© V&VN/NU'91

Januari 2007

Samenstelling Klankbordgroep

Arie van der Arend (Universiteit Maastricht, voorzitter Vakinhoudelijke Raad NU'91), Hans van Dartel (Leids Universitair Medisch Centrum, voorzitter Commissie Ethiek V&VN), Joanne Kruijswijk Jansen (namens NU'91), Rian Buijse (LEVV), Sietske Posthuma (ROC ASA), Jan Sax van der Weiden (Unie Zorg en Welzijn), Ineke van der Jagt (VU Medisch Centrum), Anne Marie Bijl (NPCF), Aukje Boerlage (Florence-zorg)